

L'INDEPENDENT

Sortirà els dies 1 y 16 de cada mes

ARTS   ❖   PATRIA   ❖   DEMOCRACIA

Redacció y Administració, "Pescaderias Viejas" núm. 8

NÚMERO SOLT 10 CENTIMS

SUMARI:—De la Vaga, per A. B.—De la Poesia, per C. Rahola.—Pagesivola, per P. Bertrana.—La Font, (poesia) per Joaquim Bonet.—Idili gris, per Alphons Trinchet.—Carta oberta, (poesia) per Gata maula.—Julit, per Juli Fort.—Geroni.... Nas, per A. Bueno.—Noticias.—Folletí.

DE LA VAGA

Després de més de sexante dias de vaga, els obrers metalúrgichs y manyans de Barcelona 's trobaban en situació verdaderament afflictiva.

L'objecte de la huelga ó millor sos fins eran dos; demanar el jornal de nou horas y lograr feyna per els companys que no tenintla 's trobaban sens poguer menjar ells y sas familias.

Ab tan noble intent, proposaren que se 'ls descontés el 10 % del jornal, y fins s' haurian conformat ab nou horas y mitja de trevall.

Ja 's veu donchs que lo que pretenian els obrers de l' art metalúrgich y manyans no era cap insensatés; per que si be per una part volian la disminució d' una hora de trevall, en cambi per l' altre compensavan al patró d' exa *pèrdua*, estalviantli el 10 per cent del valor del salari, ó sia l' import de l' hora qu'

ells dexarian de percibir á fi de que sos companys tinguéssin feyna.

Tothom sab com respongueren 'ls patrons á tan justas demandas.

Fent cuestió de puntillo lo que había de ser cuestió d' humanitat se mantingueren fermes en la intransigencia, confiant tal volta, que la fam obligaria á cedir á n' els obrers de sos tallers y fàbricas.

Y, ¿qué ha resultat d' aquella intransigencia verdaderament insensata? que al acabarse 'ls medis de subsistencia consumits durant 'ls dos mesos de huelga pacífica, comensà la fam y 'l desespero á cobrar cos entre 'ls obrers en vaga, fentlos pensar ab el modo de sortir-ne aviat y acabar d' una vegada aquella triste situació que 's feya insostenible.

Apurats tots els medis pacífichs, fins ensejarsen el de la capta, passant per damunt de sa dignitat que no podía tolerar ni consentir que se 'ls prenguéssin per vagabundos per més qu' estiguéssin en vaga; el diumenge, dia 17 del passat, se reuniren en el teatre *Circo Espanyol* gran massa d' obrers de Barcelona sens distinció d' ofici al objecte de pèndrer acorts encaminats á apoyar á n' els huelguistas per via de solidaridad.

Se pronunciaren discursos de tots els

tons, y prevalgué la proposició d' anar al páro, á la vaga general.

Ab una rapidés gran y una precisió admirable, s' organisà 'l paro (tal volta venia preparat de temps) y á l' endemá ningú trevallaba. Hi hagué, com es natural algunas coaccions y actes de violencia comesos en sa majoria per gent perduda y de mal viurer que aprofitan el desordre en benefici propi y que tothom ha condempnat, però en general aquelis 80 ó 100 mil trevalladors que per son número podian arrollar la forsa y cométrer tota mena d' excessos, 's comportá pacíficament y ab sensatés dig-ne d' elogi.

Devant del conflicte las autoritats de Barcelona no trobaren altre solució que la de la forsa, error grandíssim qu' ha ensangrentat 'ls carrers, semblant de morts 'ls cementiris, de ferits els hospitals y omplint de llágrimas y miseria las casas dels infelissos trevalladors.

El ministre de Governació contestant al diputat senyor Lerroux á n' el Congrés digué: «Todo estaba previsto y por eso, á las tres horas del paro general (cuán no s' había comés cap atropello) se había declarado el estado de guerra.» Segons se veu la previsió del ministre consistí, no en evitar 'l conflicte, sino en estar al aguait dels acontexements que tal volta podia evitar, pera establir á Barcelona la ley marcial.

Y ¿quín ha sigut l' efecte d' aquesta escarransida *panacea* de la restauració? que á las tres horas del páro, comensá á espurnejar 'ls carrers de la ciutat la sanch del poble y ab la bona intenció de garantir la pau y tranquilitat sembrar el pánich entre 'ls pacífics ciutadans de Barcelona.

A la hora d' escriurer aquestas ratlles la tranquilitat y l' ordre son encare lluny de quedar restablers ni assegurats, lo desconsol y l' angunia impera en tots los cors, y l' acabament d' aquet *statu quo*, ningú 'l sab véurer.

Es verdaderament deplorable y de

sentir que la ineptitut ó la malicia de nostres governants 'ns porti tan lluny y malament, y que sas intelligencias cegas, per naturalesa ó conveniencia, no sápigán trovar altre remey que la forsa expansiva de la pólvora á n' aquets problemas parcials dintre la gran cuestió social, plantejada ja en la societat moderna, pera resóldres sens dupte en lo sigle que comensa, que serà el sigle de las *revoluciones pacíficas*.

A. B.

DE LA POESÍA

La poesia no es encara lo que deuria esser. Uns cops sincerament y altres per ficció ó estranya influencia, continúa siguent forsa subjectiva, y en nostre temps abundan més que may els poetas tristos y desesperats. Aixís, siguent com es la Poesia tan sugestiva, envenena l' ánima y esparjeix arreu el defalliment. Alguns poetas saturan llurs versos d' un misticisme ranci, tal volta fora de temps, fent aixecar envers el cel les mirades piadoses de les multituts. Altres—y aquets ja escassejan—giran la vista enrera y cantan el passat, les coses mortes, plenes, sens dupte, d' un encant y misteri indefinibles.

Tots ells s' aparten de la Vida y del segle que corra. Els uns somnian en l' apacible serenitat del No Ser, els altres suspiren pels goigs d' una vida futura, y els últims sentint l' anyoransa del temps passat gastan llur estil en posarde relleu y donar brillantó als esborrats y llunyans fets del' Historia.

Ens sembla perjudicial aquesta poesia. Y no es que á n' el poeta li manquin assumptos grandiosos pera desenrotllar sos poemas; solzament aixís se compendria que no sapiguent qué cantar cantés la desesperació, el misticisme ó be la Historia.

Jamay hi han hagut lluytes tan ge-

gartines com les qu' avuy se desenrotllen. Ferma y encoratjada ha sigut sempre la lluyta del home ab la Naturalesa, y més que may ho es avuy. Y es que l' home esperonat per ses contínues victories sobre aquella, sent ab mes forsa la frisansa de subjugarla del tot.

D' aquets combats la passada centuria ens ha deixat moltes coses, una munió d' invents prodigiosos que deixarian ab un pam de boca oberta y farien fugir esporuguits a n' els nostres avis, y quins invents confirman l' imperi que tenim sobra la Naturalesa y 'ns faciliten y aplanen el camí pera perfeccionarlos, ferne de nous y aixís arribar á dominar per complert les forses del Cel y de la Terra, donant al mateix temps la felicitat als homens.

Ab aquesta lluyta ¿n' hi ha cap més que puga compararshi? Es gran, y sobre tot es justa. El poeta ha parlat moltes vegades de lluytes d' altre mena: més feres, més sagnantes y més sorolloses, pero de cap tant humana com aquesta. Deu per aixó descriurela y enlairarla.

Altres temes hi han avuy dignes de tenirse en compte y ocupar un lloch en el diví enteniment dels poetas.

Hi ha injustícies en la Humanitat: sers que trevallen y ab prou feynes menjen, passen frech á frech ab altres que fan el vago, grassos, alegres, y que tenen pels primers mirades de despreci. Y aixó es monstruós. Pera que s' acabi tanta desigualtat se prepara quelcom espantable que enconjeix l' ánima y fa trontollar sordament la terra.—Entre les espesses sombras, sota 'l llampegar de les estrelles se desenrotllen drames de miseria. Dintre la fosca s' oviren encara moviments de membres esquifits coberts de filagarsa.

Y no haurien de succehir aquestes coses sota la gran volta blava y esplendenta.

Dintre 'l majestuós silenci de la nit sentireu renechs y malediccions, crits de desesperació inmensa que cerquen á algú pera fuetejarli la cara.

Y no haurien de succehir aquestes coses quan en els boscos hi ressona el cant dels aucellets y les ones resen dol-sament sobre la daurada platja.

Protesteu, poetas. Vostra veu es poderosa; feu chor ab tots els orfes de la vida, ab tots els amistansats ab la miseria.

Cantéu, cantéu poetas també á la Humanitat futura. La pressentím enllá d' enllá, sobre la ratlla lluminosa del horitzó, ahont apar que hi vibri 'l retronny del pas poderós del Sobre-Home. Es la humanitat dels bells, forts y perfectes.—Els camps verdejen y brillen eternalment amarats per la llum vital del Sol. Les dones alegres y contentes jugan y acaronen á llurs fillets grassonets y riallers. Els homens ja no son dolents ni están tristos. En les montanyes llunyanes s' acaba de perdre l' últim ressó de la última campana. A dintre les esglesias pels finestrals penetra somrienta la claror blavosa del cel; els aucells hi entren esvalotats y ab alegres xiscles canten l' hymne de la llibertat.

Aquesta es la Humanitat que endevinem, temps á venir! ¿y vosaltres poetas, sonámbols de naixensa, no l' ovireu encara?

Canteu la vida, poetas. Cregueu y ensenyeu á creurer en la Humanitat y en el Progrés. Dediqueu tan sols una corda de vostre lira á n' aquets famolenchs de redempció que sofreixen entre 'l vibrar de la fosca y en el silenci de la nit, sota el llampegar de las estrellas.

c. RAHOLA

PAGESÍVOLA

I

Era el diumenge de Carnestoltas y aquell dia á l' hostel del poble hi havia molta concurrència. Aprop la llar, ab las mans crehuadas sobre la falda, una

mena d' uns quatre anys sentada en una cadira baixa, miraba las flamas, que llampegaban dintre 'l cristall de sas negras ninas. Estaba quieta, ab aquesta quietut trista y resignada de las criaturas malaltas, y sovint una tos seca, esgarrifosa, la sacsejava brutalment. En l' habitació del costat s' hi sentia un fluviol y un tamborino que sonaban contínuos ab monotonia desesperant, mentres al compás del ball, las robustas parellas trontollavan el sol ab llurs salts feixuchs de bestias de càrrega. En el ascó, d' espatllas al foch, uns quants homes feyan la manilla pegant cops de puny que ressonaban ab espatech d' escopetadas.

La farum de tabach y de viandas fregidas ho empastifaba tot, y entre aquella atmósfera asfixiant anava y vevia una dona grossa, de ulls blaus, frets y sense expressió, servint als parroquians porrons de vi, platos d' ensiam y butifarras. Corria atrafagada. Els braços arremangats, ensenyaba la carn blanca y florja de rossa linfática, y las faldillas doblegadas sobre 'ls amples costats, baixaban y pujaban alternativament com poderosas onadas de graxina que 's vessa, descubrian els peus molsuts y 'l naixament de las cammas d' exageradas curvas.

El brugit era gros; entre las conversas sostingudas en veu alta, pera poguerse entendre, sobressurtian els bruels dels pagesos que 's cridaban ab tota la forsa de llur pit ample y á voltas el lladruch esgarrifós y estrident d' un gos trepitjat per la grossa y ferrada sabata d' algún pastó.

Els homes entraban y surtian á colles; passaban per la cuina, y atansant-se un moment á la nena la miraban ab curiositat molestosa, se la ensenyaban els uns als altres, parlaban en veu baixa, somreyan ab dolçuray s' allunyaban després, empenyentse, rossegant els peus, ab las mans ficadas á la butxaca sota l' ample brusa, nova y lluenta.

II

Per l' hostel corria de boca en boca la historia d' aquella nena. L' habia portada, feya vuit dias, una velleta un xich parenta de la mestressa dient que la petita no tenia gaire salut, que ella anava lluny per arreglar un assumpto que li convenia forsa y que tornaria dintre poch. Se sabia que la criatura era orfa y que l' habia criada, trayentla del Hospici, una dona molt pobra que feya uns quants mesos havia mort. D' alashoras ensá havia passat per molts mans, tots se figuraban fer un gran negoci ab el petit sou que aquell establiment dona á las didas ó á las que ho fan véurer.

La ganancia no sortia; porque quan la noya estava bona menjaba massa, y quan no n' estava, el cor se 'ls hi entendria y tenian que donarli lliminaduras que costaban caras. Axís passant del un al altre fou recullida per la vella.

Aquesta no tornaba. L' hostalera comensá á sospitar si tot alló seria una malifeta de la seva parenta que cansada de la petita l' havia deixada per arreu.

Y l' hostalera no estava per orgas; prou guerra li donava son fillet, qu' era un dimoni, y tot lo dia predicaba al seu marit que fes els passos necessaris per treurer de casa, com mes aviat millor, á n' aquella criatura que no sabia qui era ni d' ahont venia.

Ell consultá ab els advocats de saqué dels encontorns que restaren desde allavors encaboriats sense trobar el modo de lliurar á la robusta mestressa del hostel del destorb de la abandonada hospiciana. Tots estaban d' acort eu que tenian de tornarla al Hospici, pero no s' avenian en la forma ni ab els procediments que tenian de seguirse.

El dia avans el marit qu' era un bon home y no volia fer las cosas de qualsevol manera, desitjant acabar d' una vegada, enganxá la mula al carro y pujanthi á la nena feu via envers la pròpera vila decidit á depositarla, com un

fardo, á casa del jutje. Era dia de mercat y á la plassa la veieren tots els vehins del poble plorant de fret y de tristesa, arrudida dintre las bossas del carro mentres l' hostaler era al jutjat de primera instancia y compraba de passada algunas cosas que li feyan falta, esplicant arreu els mals de cap que li donaba el *ditzós asunto*.

La resposta del jutje era esperada ab anhel per tots els que feya horas miraban ab indiferencia el sofriment de la criatura.

Aquell va contestar que no era cosa seva, tenian que dirho al arcalde del poble y ell disposaria.

Y s' entornaren tots, cada cop mes intrigats, cada cop mes frisosos de veurer alló cóm acabaria.

A la porta de las tres ó quatre casas que formaban la plasseta del vehinat, las donas esperaban el corteig, ellas també s' interessaban pel resultat de l' entrevista, ¿tornarian á la nena? Durant el dia no havian fet mes que parlar de lo mateix. Els hi feya molta gracia el regalo de la criatura.—Com hi ha mon, que cada dia es veyan cosas novas.—Rahó tenia la vella que no volia morir may.—Y movian el cap d' un costat al altre.

III

Aixís estava en l' actualitat la cosa. Aquell demati havian parlat ab l' arcalde, però aquet que no sabia res y era patani, tenia que consultarho ab el secretari del poble cap del districte municipal. Esperaria l' endemá, y per si acás el rectó sabia com se manegaban semblans *futesas*, aná á veurer al rectó. El sacerdot tot seguit va ferse cárrech de que 'l *asunto* era mol delicat, digué que la vella habia obrat mol malament, que 'n el mon ja no hi habia temor de Deu, que á n' ell també l' hi semblava que l' orfaneta tenia que ser retornada al Hospici, y per complimentar al arcalde va comvidarlo á pendrer xocolata.

Mentres tant en el hostal la curiositat

creixia la impaciencia de la hostalera també, y la nena, com si compregués que destorbava, se encongía mes y més fins al punt que ab trevalls s' oviraba sota la llosa del forn. Allí seguía tossint, enso-pintse per moments; son caparró descansaba contra la negra pedra de la llar ab una expressió d' angunia; sos ulls seguian mirant las flamas ab mes fixesa. De tant en tant fent un suprém esforç s' aixecaba y caminant á sotregadas anava fins á la aiguera, agafaba un canti y amorrentse al gallet xuclaba la agua freda, que no lograba apaigavar la set ni 'l foch que dintre 'l seu pit sentia.

Las horas passaban y á mida qu' es consumia mes vi l' esvalot continuaba mes potent, mes aixordador.

La mestressa parlaba ab l' arcalde y ab moviments decidits de dona amohinada, li menaba pressa. L' home contestaba queixantse dels passos que tenia que donar y de la feyna que li robaria aquell negoci tan empipador. De totes maneres procuraria eullestirse y acabar d' un cop.

Quatre ó cinch homes drets, destorbant el pas, parlaban de lo mateix y discutian ab l' amo. Era precís saber si podria reclamarse l' import de la alimentació de la petita, els gastos del viatge y els perjudicis que mes ó menys directament podria haberli causat.

El fill de l' hostalera 'n aquell moment se 'n havia adonat que l' orfa estava sentada en una cadireta qu' era seva, y corrents, ab rabia de noy mal criat, va tirarse sobre la nena empenyent-la ab furia. L' altre sols presentá la resistencia passiva d' un cos aniquilat que no te vilió de moures, son esguart no 's desviá tan sols y á las sotregadas del angelet ros, no responia sinó ab una mueca dolorosa que contreya sos llabis sechs brunyits rojos de febra, entre 'ls quals ne surtia una respiració ardorosa.

IV

L' endemá las campanas del cloquer

tocaban à mort, ho feyan sense tristesa, casi alegrement, com solen ferho las petitas campanas; el seu só era cla, com riure de nin; sa veu argentada se escampaba pels turons y retrunyía per las valls, esparjint la nova.

La noya abandonada havia finat, *el asunto* estava resolt y anavan á enterarla en un reonet del cementiri, aprop de la vella paret coberta de xucla-mel. Allí reposaria al fi y els seus ossos estarian calentons, perquè era un lloch abrigat á rassés de tramontana y ahont el sol hi tocaba de ple á ple. Obriren un clot sota un taronjer cubert de flor y de tendre brotada que no havia pogut assecar el fret d' aquell hivern rigurós. . .

El sol s' enfonsaba lentament, majestuosament, las montanyas cambiaban de tons y passaban del vert cendrós al blau gris y d' aquet al violeta, la sombra de llurs crestas avansaba calmosa sobre 'ls prats y las arbredas, las casas arrapadas á las singleras fumejaban y al fondo dels cloterals s' hi sentía el cant melangiós de las pastoras y 'l só acompassat de las esquellas.

La satisfacció de la vida omplenaba l' afrau; tots els seus habitants estaban bons y 'l bestiar pasturaba tranquil.

Y en aquella hora poética el rectó ab la conciencia neta pensaba en l' obra de caritat que havia fet donant sepultura á la nena y fent tocar de franch las campanas. El pataní miraba ab satisfacció el tros de terra que havia fangat gracias á que no havia tingut que anar á veure al secretari; 'l' hostalera sense cap pes al cor feya els quefers de la casa lliure de nosas y ab tot el cuidado propi de una dona molt mirada, y l' angel ros menjaba las sopetas sol, sens enveja ni temensa, sentat en la cadira petita qu' era seva, ben seva.

PRUDENCI BERTRANA

LA FONT

En un clot de bosch ombrívol
hont hi creix l' abet flayrivol
y engalana 'l blanch marfón;
entre eurers y tarongina,
brolla l' aygua cristallina
de xamosa y fresca font.

Bruchs y arbossos la voltejan
y aromosos pins l' ombrejan
ab sa copa de verdor,
y, no lluny, en la floresta,
hi rumbeja la ginesta
sa florida roba d' or.

Allí vuydan fresca flayre
que, lleuger, escampa l' ayre,
xuclamels y romanins;
y, en el fons de les boscuries,
apar s' hi ouhen voladuries
d' angelets y serafins.

L' au hi canta, al naixe 'l dia,
melangiosa psalmodia
boy saltant pels verdissers,
mentres l' aura joganera
va gronxant á la murtrera
y á las fullas dels falguers

Bella font d' aygues gelades,
lloch ombrívol, flors nevades,
rossinyols de cant ardit,

¡com avuy, en m' anyoransa,
guardo dolsa recordansa
de vosaltres en mon pit.

. . . . .
. . . . .

L' alba clara despuntaba;
tot fugint la nit plegaba
son mantell d' ombra y foscó,
y, assentats aquí en la molsa,
una verge ab sa veu dolsa,
va jurarme etern amor.

¡Cóm cantabas, cadenera,
aquell jorn de primavera
de ma vida 'l més felís;
y tu, flor de suaus aromés,
cóm omplías valls y comes
de perfums del paradís!

La mort fera va fer presa
d' aquell angel de bellesa
y volà per sempre al cel.
¡Des llavors mon pit gemega
y ma trista cara rega
sempre 'l plor margant com fel.

Y aquí sols, font benehida,
de ma pena y dol sens mida
el torment sento mimbar,
que 'n tas ayguas rondinosas,
clar espill de llirs y rosas
¡lo seu rostre hi veig encar!

JOAQUIM BONET

La Bisbal

IDILI GRIS

L' altre dia regirant calaixos, vaig trobar una capsa polsosa y vella que guardava dues flors grogues y esmortuïdes; aquelles flors varen recordarme una primavera sense garlandes, varen recordarme una altre flor que fou molt bella, y que un dia va deixarme assaborir uns amors

melangiosos, plens d' esperances y d' il·lusions, plens de goig y pena al mateix temps.

. . . . .
. . . . .

Un dia calitjós de Maig en que l' oreig no tenia prou forces pera endintzar la boyra de les serres vers les fondes cloterades, ni pera fer cantar ab remor confusa á la pineda, vaig trobar á l' Amelia sentada vora un roure que contava els anys per centuries, y semblava desafiar á les tempestes ab ses extesas rames atapahides de fullatge. L' Amelia tenia una cabellera negra com nit d' hivern sense estrelles, un ulls negres també ab reflexos diamantins emboyrats y misteriosos d' els que Licimnia hauria tingut enveja, una cara verdelosa de faccions gregues; alta y vergonyosa, semblava la margaridoya boscana que viu á les ubagues y creix sota una falsia. Cent voltes varen parlarli d' amor els meus llabis febrossenchs, y ella restá distreta, els seus ulls no llampagueixaven ni ses galtes s' enrogien, sens fer cas de mas paraules mirava caurer una per una les fulles d' un rebroll de roure y dues roses boscanes que desfullava ab ses delicades y finíssimes mans..... L' Amelia va allunyarse prats enllá, y jo esma-perdut vaig cullir les roses boscanes mitg desfullades qu' ella havia deixat oblidades. Els xaragalls varen cambiar son cant joganer per unes notes tristes y pausades, el ventijol pará de fer cantar les prades y boscuries, y jo, vaig somniar uns amors plens de melangia y d' il·lusions de pena y goig al mateix temps.....

L' Amelia ha cambiat completament. Sa cara verdelosa á voltes es blanca á voltes vermellenca, sos cabells d' un negre mate s' han tornat llustrosos. Sa hermosura corre de poble en poble, y jo obcecat la trobo lletja; son cambi-

copiciat per tants pera mi ha sigut un desengany. . . . .
. . . . .

La boira se exten cap á la plana y el vent comensa á brunsir huracanat fent queixar y capvinclar totes les flors del bosch Sols el roure sembla desafiar els bufechs d' aquella, sont per ell caricies d' aymia, sos udols, paraules amoroses plenes de dolsor. Va abrahonarse l' huracá ab mes forsa, y ab forta embranzida tirá á terra 'l roure altívol; aquell petit roseret que se queixava y se capvinclava sols per un oreig dolsíssim, li serví de mortalla en la primavera vinenta. . . . .

Aquelles flors grogues y esmortuïdes, vaig tornarles dintre la capsa polsosa y vella. Aquella primavera sense garlandes, plena d' ilusions mortes al esclatar, m' agrada recordar-la no sé si de goig ó de pena.

ALPHONS TRINCHET

AVÍS

A causa de la vaga general ocurreguda á Barcelona no 'ns han arribat els clixés dels gravats que corresponian á aquest número. Esperém que 'l públich sabrá ferse cárrech de las circumstancies que 'ns han privat sa publicació y 'ns perdonará una falta tan involuntaria.

Carta oberta

A mon amich N. C.

Me demanas que t' escrigui Cosas novas de Girona?
¡Pro fill meu! no saps que aqui May passa cap cosa bona?

Ya sé que pera compláuret Tinch de passar molts afanys,
¡Si encare fem á Girona Igual qu' are fá cent anys!

Al dematí dels diumenges Com sempre anem á las voltas, Plenas de mantas, camisas, Faxas y altres pocas soltas.

No sé perquè aquets adornos No prohibeix l' autoritat, ¡Si haviat pera passejarhi S' haurá d' aná ajonellat!

Si fa hò, anem á la Rambla Pero haviat un se 'n atipa, A terra es tot plé de sanch, de paps, guiés y alguna tripa,

Plumas, pels, tronxus de col. . La vritat, aixó ja es massa! Pro que hi vols fer, son relliquias Que 'ns han deixat de la plassa.

Damunt d' aquesta bruticia, Volta gent guapa y bonica, Mentres la nostra xaranga Ens toca la *Tempranica*.

Ja deurás tu suposar Lo que fem havent dinat, Anem a pendre un calent A n' el café de 'n Norat.

N' hi ha que jugan al dòmino, Altres xerran una estona, Y també ni ha que fan Política carrinclona.

Un senyor que porta ulleras, un altre que dú perruca, Y un comandant retirat Que s' endú trossos de sucra.

Un que discuteix eridant, Un altre que no diu res, Un que s' empassa el *Diluvi*, Y dos que jugan l' *ajedres*

Un senyor qu' està molt gras, Un altre de gaitas secas, Y un que sense entendri, parla Del Còdich de las *Pandecas*.

Al vespre anem á can Vila Que 'ns donan música ab Moka, Lo nostre company Oliva Ja sabs tú lo be que toca.

En va m' estich esforsant Pera buscar novetats ¡Ah si! dels Passejadors Els arbres ya son tallats.

Diuhen que 'l Ajuntament Tenia molts mal de caps, Pensà ferne algún calé, Y are hi sembraràn naps.

Ya acaban lo Banch d' Espanya, Un edifici molt alt, Està dirigint las obras L' arquitecte comunal.

Ya saben qu' aquest senyor Te molt gust y molt salero, No hi ha mes que contemplar Aquell *hermós* Matadero.

Del Carnaval te diré,
Y creume que no es engany,
Que mica més mica menos
Ha resultat com cada any.

Los balls qu' han donat al teatre,
Han sigut molt divertits,
Quatre noyas disfressadas
Y cinch casats aburrits.

Molts joves de bon humor,
Confetis y serpentinas,
Y una autoritat de Pau
Qu' armava grans serracinas

Mes jo d' aquet bon senyor
No t' en diré pas res més,
Com que ha dat provas de génit
No voldria que m' agafés.

També aqui sentim la febre
D' art, patria y literatura,
Ha vingut ab molta forsa,
Ni la quinina l' atura.

Tothom se fa lliterat,
Ne van sortin cada dia,
Arrivant á un extrem tal
Qu' es verdadera mania.

L' un copia noms molt estranys
Y parla de modernisme,
aquets articles me fan
L' efecte d' un sinapisme,

A n' en Van-Dik posan Van-Eyth,
Surt en Puvis y en Rodin,
Y 'l que tot aixó critica
Ni tan sols sab de *dessin*

Jo ab aixó no hi entench gaire
Pro segons sento que diuhen,
Pochs escriuhen lo que saben,
Molts no saben lo qu' escriuhen.

Y are que parlem de lletra,
Faré un resúm general,
D' els caràcters qu' ofereix
La nostre premsa local:

Lo *Correo* va desbarrant
Ab son caràcter tan típich,
Ja casi no l' enteném,
tot ell sembla un geroglífich.

Lo *Diario* va continuant
Escriguent planas enteras
Diguent mal d' en Catalá,
De 'n Pérez y d' en Carreras.

Derrotant lo caciquisme,
y queixantse ab insistencia
de lo servey de telégrafos,
que 'l fa perdre la paciencia.

La *Lucha*, are lo meu cap
A definirte no atina....
Porta articles d' en Ma-ka-ko
Y plats estranys de *cocina*.

L' *Heraldo* no porta res
Qu' á ningú fassi con moure,
Se limita anant cantant
Las excelencias d' en Roure.

Lo Geronés va com sempre,
En Bosch dona las grans *tabes*,
Y a mes d' aixó porta 'ls preus
D' el mestall, l' ordi y las *fabes*.

Pera acabar te diré
Que tot es vell y ranciós
Y que de modern sols queda
El lletrero d' en Camós.

Reb una forta abrassada,
Don espressiòns á la Paula,
Y á tú ja sabs que t' estima
Lo teu amich

Gata-Maula.

¡¡Julit.....!!

A Girona y fora de Girona durant aquets
días el tema obligat de totas las conver-
sas y l' objecte de la atenció pública ha sigut
la vaga de Barcelona y 'ls sagnants sucesos
á que ella ha donat lloch. Verdaderament
han sigut de tal importancia y sa significació
es tan transcendental que seriament han de-
gut preocupar á tothom. S' ha alterat l' ordre,
s' ha declarat l' estat de siti, s' han suspés
las garantias y fins ha quedat sens garantir
la seguritat personal, ocasionant la justa alar-
ma que per arreu á retrunyit.

A falta dels diaris de Barcelona las cartas
particulars que d' allá 's rebian han passat
de ma en ma, corrent de boca en boca noti-
cias de tota classe, exageraciòns de totas mi-
das y comentaris de tots colors.

L' oficina, el café, la plassa, han estat con-
vertits en altres tants centres d' informació.
Qui mes qui menos sabia de bona tinta algu-
na cosa, tothom feya calendaris, tothom te-
nia alguna nova per explicar y la fantasia
feya verdaders estragos pel camp de la rea-
litat.

El nombre de morts y ferits se feu arribar
á xifras fabulosas; la Rambla era una carni-
ceria, els carrers un cementiri, las plassas
camps de batalla, las balas xiulavan arreu...

Un senyor que va arribar aqui fugint de
la crema d' allá prou clar ho deya:

—L' anarquía y el caos..... veusho aqui
tot!....

Y la gent escruxida li feya mes y mes pre-
guntas y ell rés:

—¡El caos... el caos!

Els que se 'ls hi sabia familia á Barcelona
no podian sortir al carrer sense ser víctimas
d' un interrogatori

—Hi ha hagut carta! .. ¿Que sap de Barce-
lona donya Tuyas?....

—¡Ay! tragedias, res mes que tragedias, donya Maria. Hem tingut una gran desgracia á la familia.

—¡Y jo que no 'n sabia res!... ¡me fa quedar parada!

—Si, filla, si... Afiguris que ma germana tenia un lloro que parlava en castellà, qu' era l' alegria de la casa: donchs m' escriu qu' ahir al entrarlo del balcò, ahont el tenia, el trobá bo y mort, de pernas enlaire, estirat dintre la gabia... ja pot comptar quin disgust!...

—Pot ser va menjar julivert.

—Ca, res d' això... Al carrer diu qu' hi va haber un gran rebombori de tiros y canonadas, y á la *cuenta* una bala perduda, *pum*, el va tocar ¡atravessantli el cor de part á part, sense darli temps de dir Jesús....

—Pobre bestiola! si qu' es trist... y potser ell no hi tenia cap culpa....

—Ja pot ben creurer que no, pobre llorito! .. ¡Sí may s' havia ficat en res; de parlar prou ho feya, pero sense agraviar may á ningú, al contrari...

—Es una pena axò de que sempre paguin justos per pecadors!...

—Oh! y lo mes trist es que ni 'ns queda el consol de ferlo dissecar... porque, ja veu, tothom fa *huelga* .. y l' animalet se 'ls pudreix á casa.

—Vaja si qu' ho sento, donya Tuyas y cregui que l' acompanyo en el sentiment.

—Gracias, gracias .. estigui boneta.

—Passiobé.

Avans d' ahir els regidors republicans de Saragossa varen demanar al Govern la supressió total del enutjós impost de consums. Ab nombrosos mitins de propaganda sos companys apoyan tan justa pretensió.

Els regidors republicans d' aquí no s' hi *enfundan* ab aquestas futesas.

Gats ab gats no s' esgarrapan; els empresaris dels consums á Girona son llurs companys d' *ideyas* y las oficinas de dita arrendataria son instaladas en el local de la *Fusión Republicana*.

¿Cal fer comentaris?

Una de las primeras providencias del nou governador de Barcelona ha sigut la persecució del joch dels prohibits.

A Girona se juga ab tot descaró; tothom ho sap pero tothom calla.

També sap tothom la causa d' aquet silenci.

El nostres diaris que son molt decents y molt morals no 'n resan ni un mot callan y s' engreixan.

¡Que dimontri!... tothom s' ha de guanyar la vida! No es veritat?

¡Ja se 'n pot gastar de frescor quant se te la butxaca calenta!

El poca solta de 'n Romero Robledo desbarra mes que parla y axó que no calla may.

Ara en plé Parlament ha dit que la cuestió obrera de Barcelona no era cap cuestió social.....

¡Quanta ignorancia y quin desconeixement de la realitat de las cosas! Ab polítichs axís s' arriba á per tot, flns á que s' esborri del mapa al pais que te la patxorra d' aguantarlos.

Gironi.... Nas

Hem apuntat be la ullera y n' hem vist un de cremat.
¡Amagueu las criaturas que ho mana l' Autoritat.

Dintre d' una gota d' aygua
tres sabis feyan rodona.
Vaja, no digas res mes;
els tres diaris de Girona.

Encar que sembla mentida
n' hi ha que son morts en *Vida*.

Tots els camins van á Roma
contan a gent del vehinat,
pro per malas *Carre-te-ras*
no s' hi va á *cala Ciutat*.

Un diari 's desatina
clamant de ferm contra 'l joch;
m' ho escriuhen de la Xina.

L' un ja dorm, l' altre badalla
y algú desbarra al engrós
¿A veure si ho endevinan
que son nostres regidós?

Per semblá 'ns á Barcelona
ens manca un bocí de mar
y en la Devesa unas gabias.
¡Hi ha tants béstias per tancar!

No es meu aquest pensament
que he recullit de la gent:
—*Assentat sobre un bagul*
ay cul, ay cul—.

A. BUENO

encare y no penso ab aquestas cosas; potser mes endevant.... qui sab ....

—¿Veus!... Ja m' ho esperava, ja m' has donat lo mal cop; no diguis res mes; com que vas a ciutat, hi deus anar alegre, porque allí hi ha noys guapos y *senyoritos*... Sí, per aixó 't diuhen al poble «la ciutadana», porque tot lo d' allí t' agrada y 't té 'l cor robat... Si, riu! . . no rich pas jo...

—Rich porque has dit que á ciutat hi ha *senyoritos*, y n' hi ha que ho son y n' hi ha que no ho son. ¿Qué 't creus que m' he pensat may que puguin ser per mí? Ah! que 'n vas d' equivocat!.... Y si 't pensas que hi vaig alegre . ¿que no ho sabs que hi vaig á fer de minyona de servey; qué 't creus que hi vaig á festa major, Tunct? Y després . ja deus saber perquè hi vaig... y que hi vaig ben trista, creu!...

Y un sanglot li trencá la veu fentla parar en sech al esmentar la seva dissort y pensar en los seus pares á quins teúa de deixar.

—Per aixó, Matilde, per aixó! Vúlgam una mica no mes, y no hi tindrás d' anar á ciutat, ni á servir, ni res; tu á casa serás com una reyna, y 'ls teus pares no patirán, y serás la mestressa. .

—Gracias, Tunct; ja t' he dit lo que penso, y vatja... que no pot ser; per altre part no te 'n faltarán de noyas á tu, y que valguin mes que jo, sobre tot sent l' hereu de la fleca del poble ¡No n' hi ha pocas que 'ls hi fas denteta!...

—¡Pero cap com tu; porque com tu, no 'n veig

cap enlloch; porque te tinch ficada aqui dintre 'l cor, molt endins, y es tot ben teu, Matilde, si 'l vols... ja ho veig que no 'l vols, ben clarament ho has dit... ¡Adeu!... Porque veig que tu no sabs lo qu' es estimació, ni tristesa de no ser estimat, y no me pots comprendre. Pero una cosa vull que sápigas: que mentres tu viscas, jo no estimaré cap noya al mon no més que á tú, que ab tu sempre estaré pensant, y que per tu treballaré sempre, y tu ho serás tot per mí, de nit y de dia y arreu... y adeu!...

Y 's girá depressa, caminant com si fugís, cap al poble.

La Matilde restá quieta y lo cridá:

—Tunct!... No estarem pas renyits per aixó, tan amichs com sempre, oy?

Ell se parà y girantse li contestà ab veu enrogallada.

—No t' he dit que no 't podré deixar d' estimar may;... y dius si renyiré?...

Y al dir aixó ultim tenia la cara tan trastornada, que á la Matilde li feu llástima, y, corpresa, no sapigué dirli res més, parada y mirantse!

—¡Adeu!—digué ell, y vegent qu' ella se 'l mirava com atontada, reprengué la marxa interrompuda, y depressa tot trist, com si fugís d' ella que li feya tant mal, que no 'l comprenia.

Fins que 'l perdé de vista, l' estigué mirant la Matilde; tant sols llavors se girá ab pausa caminant á la ciutat, y mentres tremolava d' una esgarrifansa de fret, que la feu apretar mes lo mocador d' abrich,

anava pensant que 'n Tunet se veya ben bé que l' estimaba y forsa; pero que ja li deuria passar també tot alló, fins que s' enamoraria d' alguna altre y no 's recordaria mes d' ella.—«No vegentme—se deya—com qu' estaré lluny d' ell, se 'n distreurrà de mi... Y pots ser à una altre, l' estimarà més que à mi.

—Y al pensar tot aixó, sentia. sino alegria, al menys tranquil·litzar-se, com si s' hagués d' arreglar definitivament d' aquell modo la pena d' en Tunet; perque ella... vatjal! .. ella no l' estimava, ni à cap altre tampoch.

Y al veurers aprop la ciutat, se distragué d' aquestas caborias, y triste, tota trista, s' hi anà atansant ab por, pensant ab los amos que anava à tenir, y recordant ensemps que havia d' anar à veure primerament à la Ramona, aquella dona amiga de la seva mare y que li havia trovat la colocació.

II

Unas doscentas personas ocupavan la sala del café aquella nit; era à la mitat del hivern, al mes de Janer. Hi havia concert, y 'ls parroquians, y no parroquians, semblavan estarne contents, y feyan gran soroll mirant à tots indrets tafanejant los noys à las noyas, y també aquestas à aquells, y los vestits, ó las caras ó certas miradetas; tothom estava alegre ó semblava estarne.

Allà en un recó de la sala, com si volguessin abstreure de la concurrència, en la taula més apartada hi havian cinch joves, y la conversa que

lo cor li feu un salt, al veure à pocas passas, sentat vora 'l camí, à 'n Tunet, lo fill del Haqué del poble, y 's preguntà:—¿Qué 'm deu voler aquest xicot?

—Hola, Tunet; qué fas per aquí? y la flecca?

—... Bon dia, Matilde; ja veuràs: com que he sabut que marxavas del poble à servir à ciutat, he pensat... Perque vegis que jo sempre penso ab tu, encare que sé que tu no pensas gens ab mi... He pensat, donchs, en despedirme de tu y dirte que hi tingas molta sort à ciutat y... alguna cosa mes, Matilde.

—Digaho, home....

—Ja veuràs; no 't tinch pas de dir res de nou: t' ho vaig dir una vegada y me vares dir que no pensavas ab ningú encare... que no 'n volias de promés...

—Sí que t' ho vaig dir; pero, lo mateix haguera dit à un altre. No va passar per despreciarte, Tunet, no t' ho pensis.

—Ja ho sé... bueno! Pero are .. vatjal! Matilde ¿qué 'm diràs lo mateix are?... Ja sabs que 't tinch la voluntat que sempre t' he tingut y... que 't voldria à tu no més y à cap altre; y seria 'l teu marit, si tu volguessis, y tot lo meu seria teu... tot, Matilde, per tu los diners, tot jo, ab lo meu cor y tota la meva vida!...

—¡Tunet! .. Ja ho veig que 'm tens voluntat y que sempre m' ho has dit, y ets un bon xicot y t' ho mereixes tot.... Pero... No t' ofenguis, que no t' ho dich per mala voluntat, sino que soch molt jove

El Rey dels tins **Aigua Minoxima**

ó la sens rival

No taca ni deixa el pel greixós; es purament *vegetal*, neteja el cap y vigoriza las glanolas *cevaceas* evitant la caiguda del cabell. — **Preu 8 pessetas.** = De venda en la

Perfumeria de **F. MARESMÀ** Abeuradors. - GIRONA

L' ENDERROCH

ARTS   ✦   PATRIA   ✦   DEMOCRACIA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Girona. . . . . Ptas. 3 any
 Catalunya y demás regións
 d' Espanya. . . . . » 4 »
 Estranger. . . . . Franchs 5 »
 Número solt 10 centims.

ANUNCIS

Plana entera. . . . . Ptas. 10 trimestre
 » 1/2 . . . . . » 4 »
 » 1/4 . . . . . » 2 »
 » 1/8 . . . . . » 1 »

Remitits y reclams á preus convencionals

De venda: En Barcelona, Kiosko «Sol» y á Girona J. Franquet y Serra.

Se serveix de menjá
 á totas horas
 á la carta y ab coberts

Mercaders GIRONA

TINTURA ABISSINIA

PREPARACIÓ SENS RIVAL

Única tintura que don color natural desde 'l negre mora fins el castany clar. Son ús se recomana porque ni taca ni es nociu á la salut.

Se ven al preu de **5 pessetas** en la

Perfumería de **Frederich Maresma**

Carrer d' Abeuradors = Girona

CAMISAS Á MIDA

Casa Murtra

SE TRASLADA Carrer de la Plateria, 4

GIRONA

Restaurant Fornos

Obert tota la nit.

Se serveix à la carta

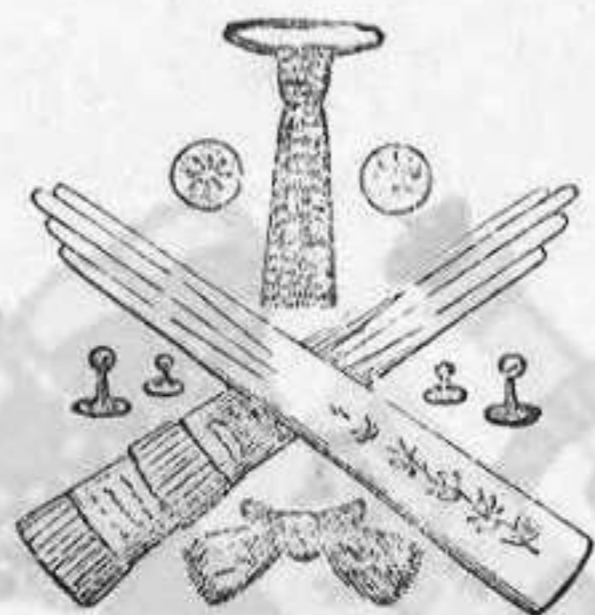
JOSEPH BRIERA

GIRONA

Frederich Maresma

Pertumeria

Guanteria

Abeuradors

GIRONA

Succesors de Pau Cassà

Papers pintats

Motlluras

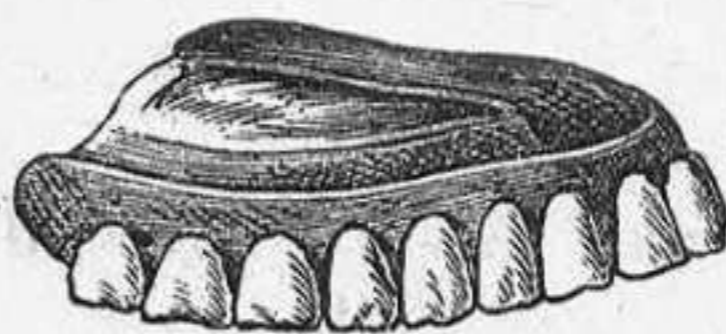
y objectes artistichs

Constitució

GIRONA

Ricart Bach-Esteve Mon

CIRUGIÀ

DENTISTA

Progrés, 21, 1.er

GIRONA

Impremta y Enquadernació de Manel I.lach, Ferrerías Vellas, 5 y 11, Girona,

